

„A nyelv az legyen, aminek lennie illik: hív, kész és tetsző magyarázója mindannak,
amit a lélek gondol és érez.”

(Kazinczy Ferenc)

MIKES KELEMEN MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM TANTÁRGYVERSENY

Ady Endre Elméleti Líceum, Nagyvárad, 2019. április 24–26., országos szakasz

7. osztály

A tételek kidolgozására szánt idő 3 óra

I. TÉTEL

45 pont

Olvasd el figyelmesen az alábbi szövegrészletet Fazekas Mihály *Lúdas Matyi* című elbeszélő költeményéből, majd oldd meg a feladatokat!

Döbrögben vala hát ekkor vásár, a hatalmas
Döbrögi úr örökös jószágában, ki magáról
Azért tartotta, hogy ott neki a felség se parancsol;
Amit akart, volt törvény, s tetszése igazság.-
A portékának maga szokta kiszabni az árát,
És amely darabért többet mert kérni az árus,
Elkonfiskáltatta, meg is büntette keményen.
Hogyha pedig netán más olcsón vett meg akármit
És neki megtetszett, csak azért kivetette belőle,
Hogy fenntartódjon fegyverrel nyert ősi jussa.-
Amint Döbrögi úr ekkor sétálva alá s fel
A mi Matyink és a szép bús liba tűne szemébe,
Annyival inkább, mert minden süvegelte személyét,
Csak Matyinak volt fenn egyedül a főre valója.
Kérde az úr: 'Ki ezen ludak gazdája?' 'Magam la!'
Így szólott nagy nyers-nyakason Matyi. - 'Ejnye, gazember!'
Nem tudod itt ki az úr? Majd emberségre tanítlak!
Hol vagyon a süveged, mi ezen ludaknak az ára?' -
Bényomván süvegét s megrázván kacagányát:
'Három mártás', úgymond, 'párja az ilyen amolyan!'-
Kérde az úr: 'Id'adod fele árán?' - 'Ó biz az apja
Lelkének sem alább párját egy kurta forintnál.'
Döbrögi vág egyet sinkójával; nosza három
Fogdmeg toppan elő; Matyit a kastélyba cibálják;
Lúdjait elhajtják; és a kapu közt bevenyében
Ötvent vágnak rá, melyet süvegelve faránál
Egy ispán híven számlált, és Döbrögi bőrs
Karszékből szemlélt. - Matyi így szól, hogy feleereszték:
'Én uram a fizetést köszönöm; ha az Isten erőt ad
S életben megtart, majd megszolgálom; azért 1 ask
Rója fel e kapu félfájára, hogy el ne felejtse:
Háromszor veri ezt kenden Lúdas Matyi vissza!'

1. Magyarázd részletesen a szövegből kiemelt alábbi szókapcsolatok jelentését!

maga szokta kiszabni az árát
minden süvegelte személyét
emberségre tanítlak
fegyverrel nyert ősi jussa
rója fel a kapu félfájára

10 pont

„A nyelv az legyen, aminek lennie illik: hív, kész és tetsző magyarázója mindannak,
amit a lélek gondol és érez.”

(Kazinczy Ferenc)

2. Néhány szövegbeli archaizmusnak megadtuk a jelentését. Írd ki a szövegből ezeket a régies szavakat a magyarázatok mellé!

Pl. „Elkoboz, lefoglal, kajsajátít = elkonfiskál

a) „magas, hengeres vagy kúpos formájú, karima nélküli, nemezsből készült fejfedő”

b) „a 16–19. század során vert pénzérme, melyen eredetileg a gyermek Jézust tartó Szűzanya szerepelt”

c) „nyakba akasztható vagy köthető, a hátat borító prémes állatbőr”

d) „sima anyagból készült süveg, fejfedő”

e) „a király által kinevezett első ember, később a nagybirtokok első embere”

10 pont

3. A helyszínek szerint hány jelenetre tagolnád a fenti történetet? Nevezd meg ezeket a helyszíneket a szövegben előforduló szavakkal!

5 pont

4. Írj ki a szövegből öt olyan szót vagy kifejezést, amelyek segítségével eljátszható lenne a jelenet!

5 pont

5. A Döbrögi és Matyi közötti konfliktusnak több oka van. Fejts ki részletesen a szöveg alapján három ilyen okot!

15 pont

II. TÉTEL

45 pont

Alkoss legkevesebb egy oldalnyi leíró szöveget az alábbi Radnóti-képek felhasználásával!
Szövegednek adj találó és ötletes címet!

„ragyogó rügyre ült le most a nap”

„nevetve számarfület mutogat”

„bunyorg feléje a nevető rét”

„fiatal félbő bontja fönt övét”

„a nap...továbbszaladt”

Megjelenés: 10 pont

Összesen: 100 pont